

ചരം-അചരം

വസ്തു-ദൃശ്യ കവിതകൾ / എം.പി.പ്രതീഷ്

ചരം-അചരം

വസ്തു-ദൃശ്യ കവിതകൾ / എം.പി.പ്രതീഷ്

ചരവും അചരവും —

വസ്തുക്കളുടെ കവിതയിൽ പാർക്കുമ്പോൾ

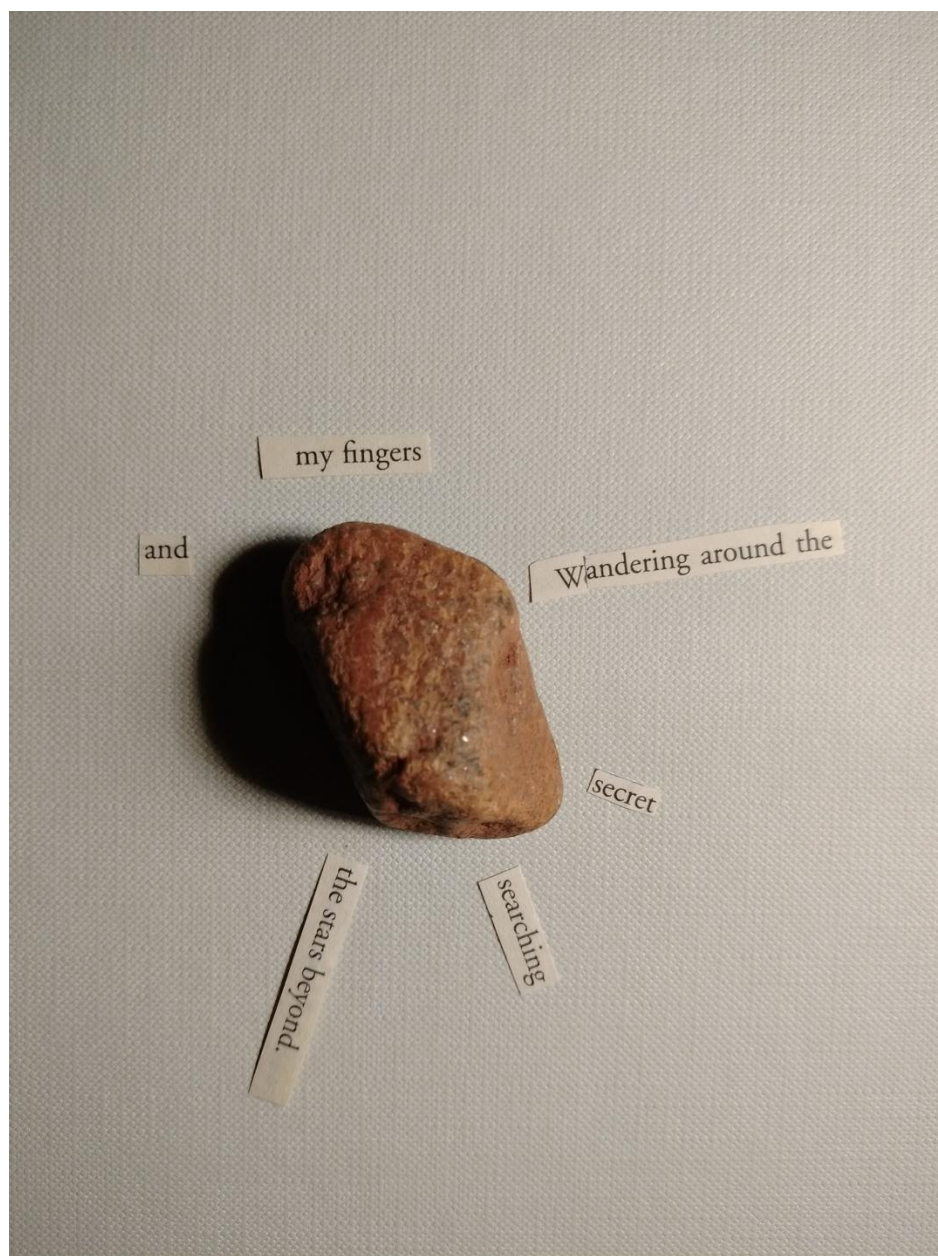
ഉച്ചനേരങ്ങളിൽ തൊടിയിലിറങ്ങി വെറുതേ ചുറ്റിത്തിരിയുന്ന ഒരു കുട്ടിയെ ഞാൻ ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ട്. മണ്ണിൽ, ഉണക്കിലകൾക്കടിയിൽ നിന്ന് അവൻ കണ്ടെത്തുന്ന ചെറിയ ചെറിയ വസ്തുക്കളും. പൊട്ടിയ കോട്ടി, തുരുമ്പിച്ച താക്കോൽ, ചെറുമരുന്നു ഡപ്പികൾ, കപ്പായക്കുടുക്കുകൾ, കണ്ണാടിച്ചിലു കണ്ണും അങ്ങനെ ചിലത്. ഓരോന്നും പൊടിതട്ടി, മണ്ണു കളഞ്ഞ് വെള്ളത്തിൽ കഴുകി വൃത്തിയാക്കി അവൻ കൈവെള്ളയിൽ വച്ചു നോക്കി. അവയോരോന്നിന്റെയും തിളക്കം അവൻ ആശ്ചര്യത്തോടെ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടാവണം. ഏതേതോ കാലങ്ങളിൽ നിന്ന് ഏതേതോ ജീവിതത്തിൽ നിന്ന് ആരൊക്കെയോ വലിച്ചെറിഞ്ഞ, ഉപേക്ഷിച്ച, മറന്നു പോയ വസ്തുക്കൾ. അവയിലെല്ലാം പല കാലങ്ങൾ കൂടി പറ്റിപ്പിടിച്ച് നിന്നിരുന്നെന്ന് ഇപ്പോൾ ഞാനോർമ്മിക്കുന്നു. ശേഖരിക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ ചെറിയ മരപ്പെട്ടയിലോ ജനാല വക്കിലോ സൂക്ഷിച്ചു വെച്ചിരുന്നു. വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷവും ഒഴിഞ്ഞ പകൽ വീട്ടു തൊടിയിൽ ചുറ്റിനടക്കുമ്പോൾ അതേ തേടൽ, തിരച്ചിൽ എന്നിൽ വന്നു നിറയുന്നു. ഞാൻ മണ്ണിൽ നിന്ന് ചിലതു കണ്ടെത്തുന്നു. കഴുകി വെടിപ്പാക്കുന്നു. കൈവെള്ളയിൽ വെച്ച് ആശ്ചര്യത്തോടെ അതു പാർത്തു നിൽക്കുന്നു.

ചരവും അചരവും എന്ന് പറയാറുണ്ട്. ചരിക്കുകയെന്നത് ഒരിടത്തു നിന്നും മറ്റൊരിടത്തേക്കുള്ള മാത്രമല്ല, ആന്തരികമായ, സ്വയം ഉള്ളടങ്ങിയ ചലനങ്ങൾ കൂടിയാണ്. പുഴകൾ ഒഴുകുന്നതിലും പ്രാണികൾ നീങ്ങുന്നതിലും മാത്രമല്ല ഒരു പിടി മണ്ണിനുള്ളിൽപ്പോലും ചലനം കടിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. കല്ലിനുള്ളിലും വൃക്ഷത്തിലുമതെ. അത് ഭൂമിയുടെയാകെയും ചലനത്തിന്റെ താളത്തിന്റെ തുടർച്ചയായിരിക്കും. ഒരു പക്ഷെ ജീവനെപ്പറ്റി പറയാവുന്ന ആദ്യത്തെ കാര്യങ്ങളിൽ ഈ 'താളം' ഉണ്ടായിരിക്കും. ഒരേ താളക്രമത്തിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ പദാർത്ഥങ്ങൾ - കല്ലോ, പ്രാണിയോ ആവട്ടെ - തമ്മിൽ സാധ്യമാവുന്ന വിനിമയങ്ങൾ പ്രധാനമാണ്. അതാണ് ഭാഷ എന്നത്. മനുഷ്യരുടേത് മാത്രമല്ല ഭാഷ. ഭൂമിക്ക് ഒട്ടാകെയും അതിലെ ചരാചരങ്ങൾക്ക് സവിശേഷമായും ഭാഷകളുണ്ടായിരിക്കും. പക്ഷികളുടെ, സസ്യജാലങ്ങളുടെ, ജന്തുക്കളുടെ ഭാഷകൾ. സ്വരമോ ചിത്രമോ മാത്രമായിരിക്കുന്നില്ല അവയൊന്നും. മനുഷ്യർക്ക് തമ്മിൽ തമ്മിലും പ്രകൃതിയുമായും സാധ്യമായ വിനിമയങ്ങളാണ് ഞാനോർക്കുന്നത്. പലപ്പോഴും നാം ഓർക്കാതെ, തിരിച്ചറിയാതെ പോവുന്ന ജീവന്റെ ഭാഷ തന്നെയാണ് അത്.

തിരഞ്ഞുപോക്കുകളുടെയും കണ്ടെത്തലുകളുടെയും തുടർച്ചയിൽ നിന്നാണ് എന്റെ ചിത്രങ്ങൾ ഉണ്ടായി വരുന്നത്. ഫോട്ടോഗ്രാഫി, ചരിത്രത്തെ നിശ്ചലമാക്കുന്ന ഒരു കലാവൃത്തിയാണെന്ന് പറയാറുണ്ട്. ഞാനൊരിക്കലും ഒരു ഫോട്ടോഗ്രാഫർ ആയിരുന്നില്ല. ചരിത്രത്തെ പിടിച്ചു നിർത്തി നോക്കുവാൻ ഞാൻ തുനിഞ്ഞില്ല. എന്റെ നോട്ടത്തിൽ നിശ്ചലത (stillness) എന്നത് മറ്റൊരു വിധത്തിലുള്ളതായിരുന്നു. എല്ലാതും നിരന്തരം ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. അനങ്ങാതിരിക്കുന്ന കല്ലും മരവും വെള്ളവും ഞാൻ കാണുമ്പോൾ ചലിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ ചലനത്തെയാണ് ഞാൻ കവിതയെന്ന് അല്ലെങ്കിൽ കലയെന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നത്. ഞാനെഴുതുന്നതിലെല്ലാം, ചിത്രങ്ങളിലെല്ലാം ആ വിധം നിശബ്ദത, നിശ്ചലത കൂട്ടുകെട്ടി പാർക്കുന്നുണ്ട്. ഒരോ വസ്തുവും അതാതിന്റെ ഇടങ്ങളിൽ പാർക്കുന്നത് ആയിടത്ത് ചെന്നു നിന്ന് കാണുകയും ആ കാണലിനെ കാമറയിൽ പകർത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു രീതി ഞാനും അനുവർത്തിച്ചു പോന്നു. എന്നാൽ മിക്കപ്പോഴും അതു മതിയാകാതെ വന്നു. കണ്ടു കിട്ടുന്ന പദാർത്ഥങ്ങളെ സവിശേഷ രീതിയിൽ ക്രമീകരിച്ച്, പ്രതിഷ്ഠിച്ച് ഞാൻ പുതിയ കാണലുകൾക്ക് ഇടമൊരുക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ഓരോ ചെറുവസ്തുവും ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒന്നായി ഞാൻ കണ്ടു. ഓരോന്നിനേയും മറ്റൊന്നുമായി ചേർത്ത് വൈരുദ്ധ്യത്തിന്റെ അടങ്കൽ തെളിച്ചെടുക്കാനല്ല ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചത്. പകരം ഓരോ പദാർത്ഥത്തേയും അതിന്റെ മാത്രമായ തുറസ്സിൽ, അന്തരീക്ഷത്തിൽ, നിറത്തിൽ നിശബ്ദമായിക്കഴിയാൻ അനുവദിക്കുകയായിരുന്നു. ഗാലറിയിൽ ഒരു ചിത്രമോ ശില്പമോ വെക്കുന്നതു പോലെ, മണ്ണിലോ ശിലയിലോ മരപ്പലകയിലോ ദേഹത്തോ കടലാസിലോ കണ്ടെത്തിയ വസ്തുക്കൾ (found objects) ഞാൻ സ്ഥാനപ്പെടുത്തി. ഒരു ചിത്രത്തെ അങ്ങനെ എഴുതിയുണ്ടാക്കുകയാണ്. Composition എന്ന

വാക്കിന്റെ ആന്തരാർത്ഥത്തെ compose, position എന്നിങ്ങനെ പിരിച്ചെഴുതി വായിക്കുന്നത് പോലെ ഒരു തരം രചനയാണത്. ആശ്ചര്യങ്ങളും അത്ഭുതങ്ങളുമല്ല അത്തരം രചനകൾ തുറന്നു തരുന്നത്. മിക്കപ്പോഴും നിറം, ആകൃതി, നിഴൽ വെളിച്ചങ്ങൾ, പ്രതലവുമായുള്ള കലർപ്പ്, വേർപെടൽ എന്നിവയും ഒപ്പം പദാർത്ഥത്തിന്റെ പ്രാകൃതികമായ, സാംസ്കാരികമായ 'തന്നിട'ത്തിലേക്ക് കടന്നു ചെല്ലാനുള്ള പ്രേരണയും അത്തരം രചനകളിൽ ഉണ്ട് എന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു. എന്റെ നോട്ടത്തിൽ നിസ്സാരമെന്നോ അപ്രധാനമെന്നോ നിശ്ചേതനമെന്നോ പറയാവുന്ന യാതൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഭൂമിയിൽ ഇത്തിരിയിടത്തു കഴിയുന്ന ഞാൻ എന്റെ പാർപ്പിടത്തിന്റെ ചെറുവട്ടത്തിനുള്ളിൽ നിന്നും കണ്ടെത്തുന്ന പലതരം കവിതകൾ ആയി അവ നിൽക്കുന്നു. കണ്ടെടുത്ത കവിത (found poetry) യുടെ മറ്റൊരു വിന്യാസമായി ഞാനവയെ കാണുന്നു. നിത്യജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായി അത്തരം തിരച്ചിലുകൾ, നടത്തങ്ങൾ മാറിയിരിക്കുന്നു. ഒരു തരം ധ്യാനം, ഒരുതരം അനുശീലനം. പദാർത്ഥങ്ങളോടുള്ള എന്റെ സമീപനമാണ് അതിന്റെ രാഷ്ട്രീയത്തെക്കുറിച്ച് പ്രകടമാക്കുന്നത്. പദാർത്ഥത്തിൽനിന്നാണ് അർത്ഥം പിറക്കുന്നത്. എഴുത്തുകവിതയിലും (written poetry) വസ്തു - ദൃശ്യ കവിതയിലും (object/visual poetry) അതേ പ്രാധാന്യമുള്ള കാര്യമാണ്. മനുഷ്യരും ജീവജാലങ്ങളും പദാർത്ഥങ്ങളുമെല്ലാം ഭൂമിയുടെ ഭാഗമായിരിക്കുന്നു എന്ന തിരിച്ചറിവു മാത്രമാണ് ഈ രചനകളിലെല്ലാം അടിയടരായിക്കിടക്കുന്നത് എന്ന് തോന്നുന്നു. അവയോരോന്നും പരസ്പരം കണ്ണിചേർന്നിരിക്കുന്നു എന്ന്. അവയെല്ലാം വലിയൊരു ചലനത്തിന്റെ, നിശ്ചലതയുടെ ചെറിയ തൂണുകളായിരിക്കുന്നു എന്ന്. അവയെല്ലാത്തിലും ഒരേ പ്രാണൻ വസിക്കുന്നു എന്ന്.

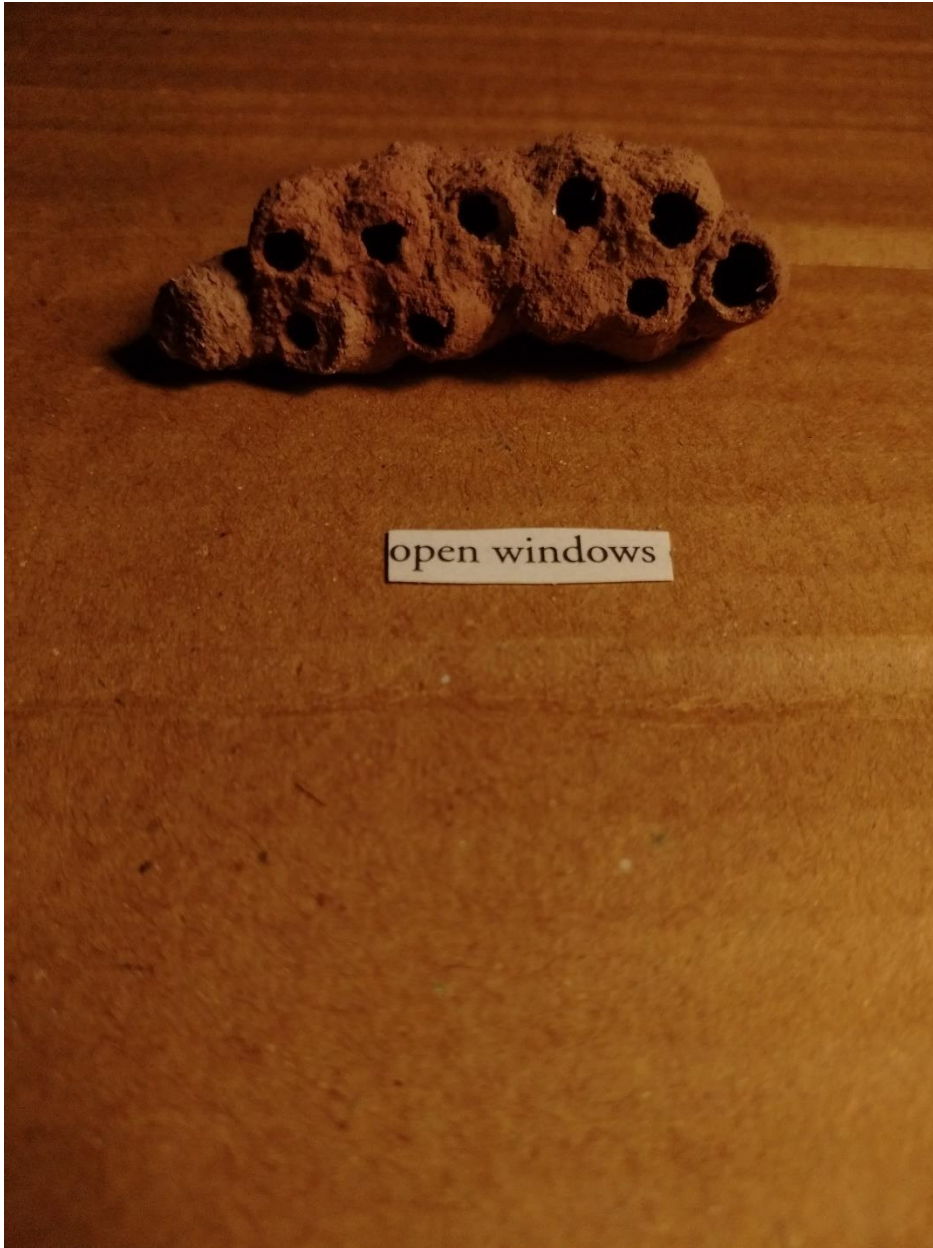
(ചിത്രവാർത്ത, മെയ് 2020)

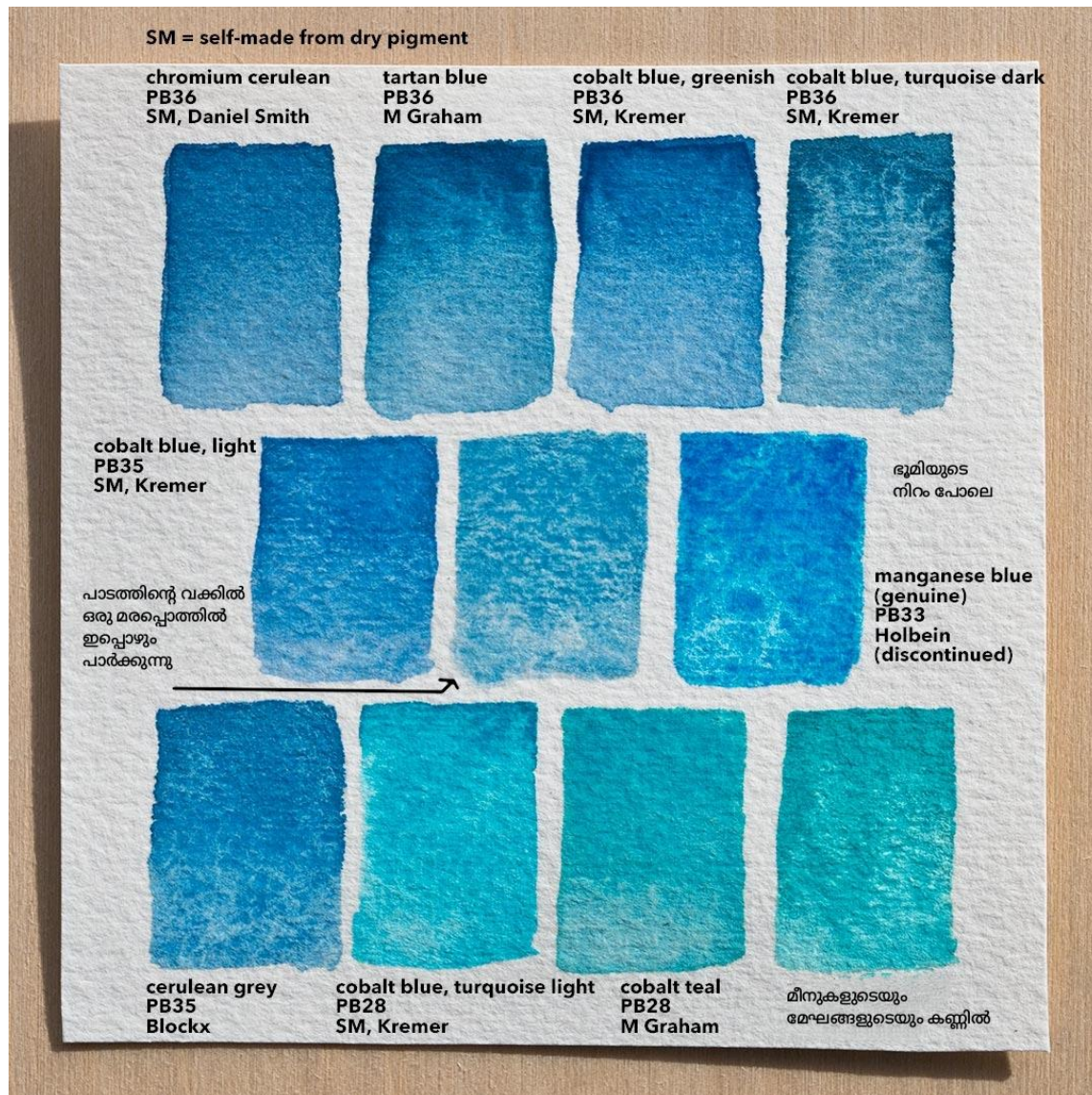
Beyond/

Track/

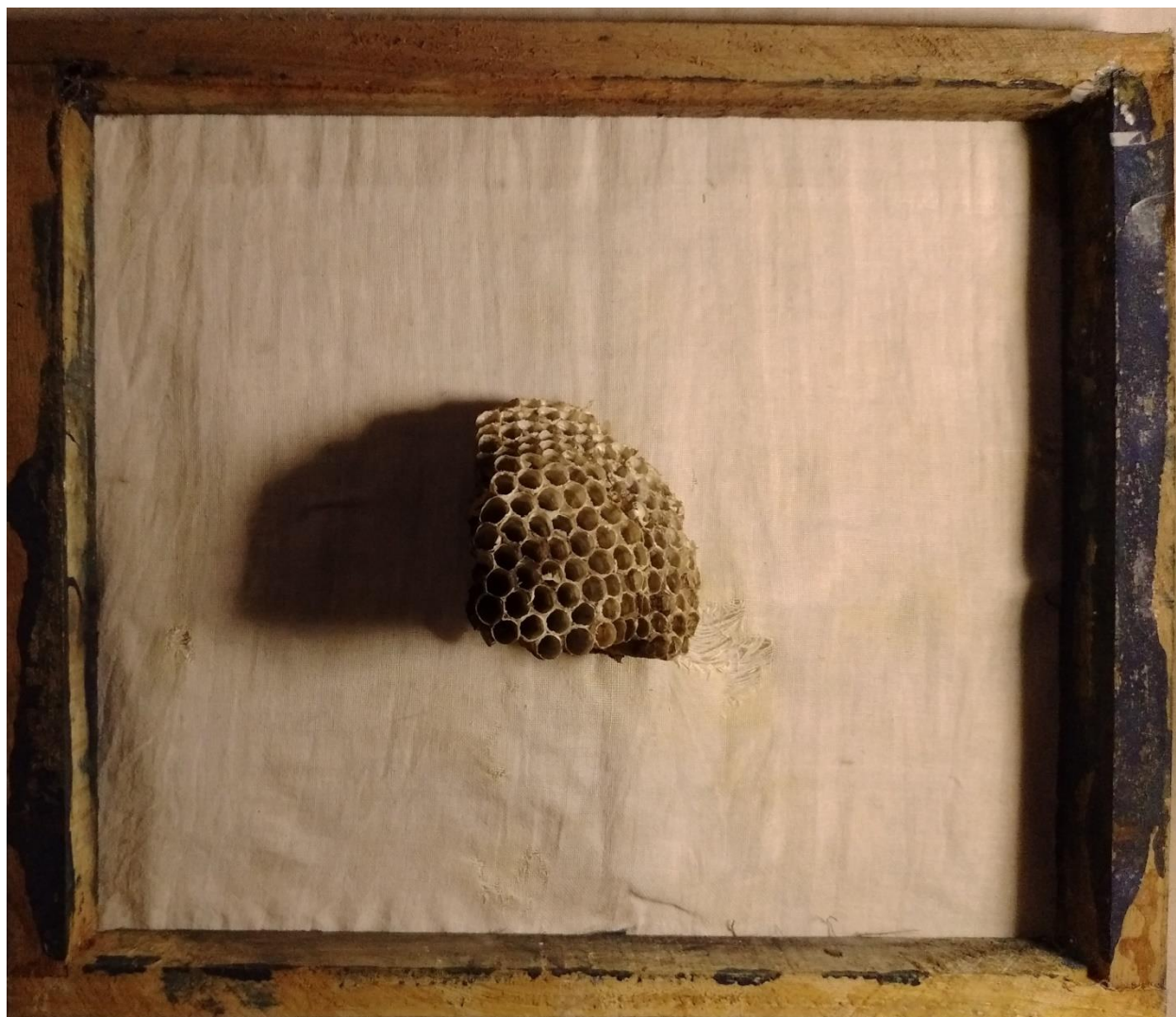
Open windows/

Colour of a bird/

...the ecclesiastical life, the amazing secretary who
 ...all, while at the far end of the beach a couple ap-
 ...two dark spots, barely visible at first, taking forever
 ...the foreground. The Spaniard, sitting on the
 ...the and ... rows in front of ...
 ...and slight ... the
 ...indiscreetness, dimming of spe-
 ...questions to ask ... I couldn't put
 ...much longer ... he holds him. "Michel,
 ...had not forgotten the whirlwind of Paris: this
 sentence is emphatically articulated by a different voice,
 the lively, capricious voice of a blonde woman, who closes
 her eyes with an air that is at once resigned and cross. In
 the next sequence it is Michel who is closing his eyes (Mi-
 ...whose photo appears on the post-
 ...and the following scenes have a swirling quality, which
 suggests that he is dreaming. First the staircase of a palace;
 then a motor car stopped in the Bois de Boulogne; a view
 ...at night; ... down a corridor,
 ...from which the sheets have been
 violently ripped; the face of an old man, perhaps Michel's
 ...something, terrified; the echo of a distant
 explosion; the back of a man who is slumped, sobbing,
 ...of a car stopped on a country road;
 ...in the corridor against ... breaking into ...
 burnt remains of a ... camp on the bank of a river; and
 ...of elegantly dressed young people milling enthusi-
 astically around a slightly older man, ... their leader,
 who turns out, of course, to be Michel. Imperturbably, he
 raises a hand to ask for silence and readies himself to pro-
 pose a toast.

That was when I realized that someone was sitting next
 to the Spaniard.

Earth1/4

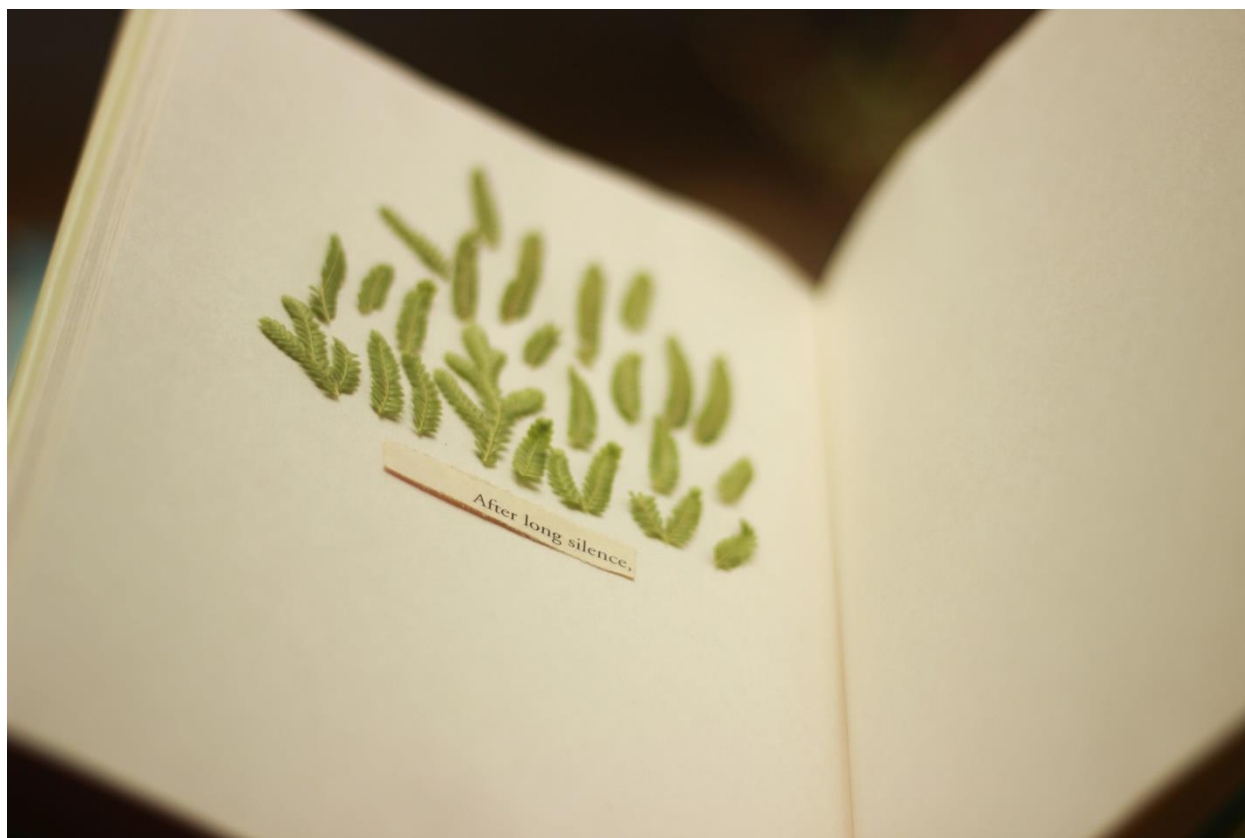
Withered moons/

Nest/

Book of silence/

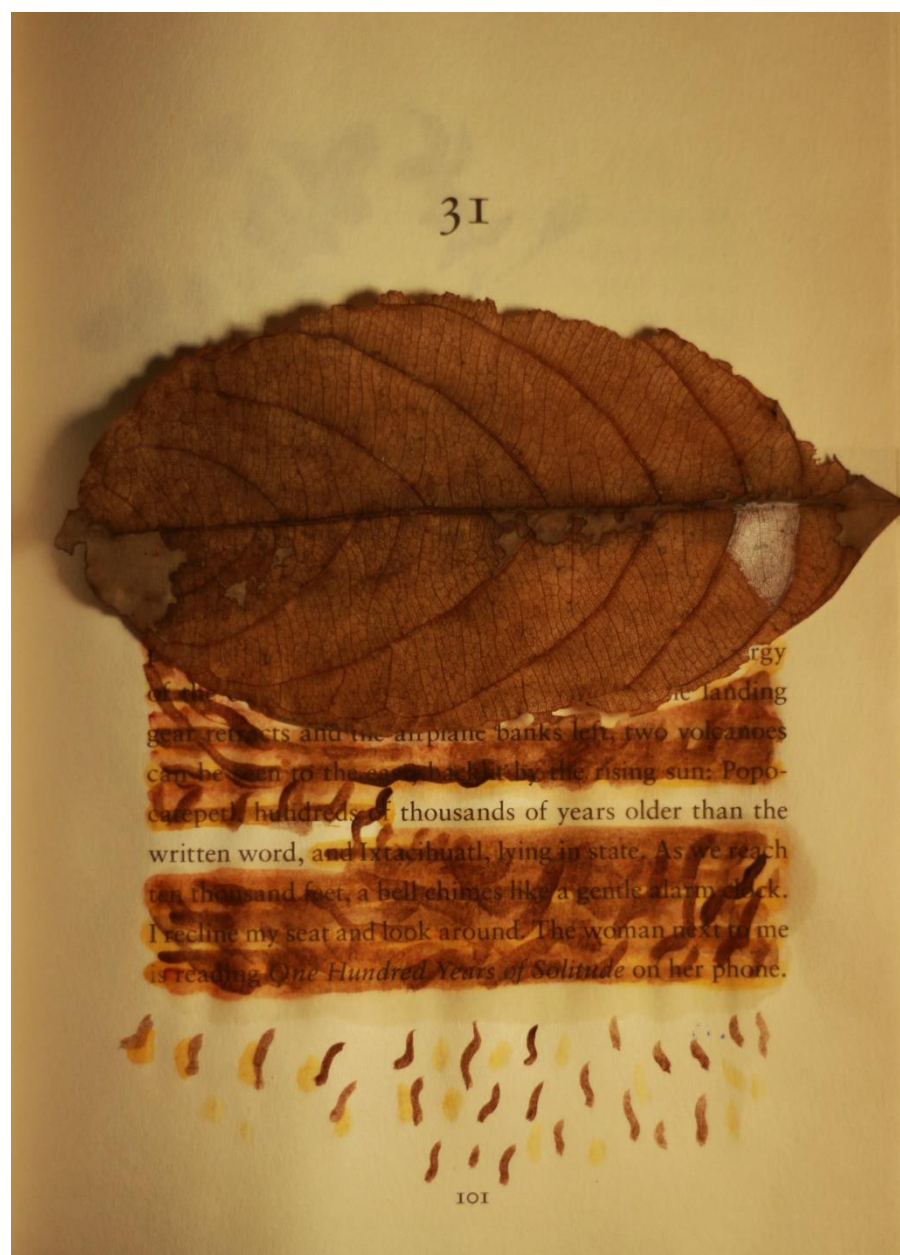
Book of silence /detail

Fallen leaves/

Fallen leaves-2/

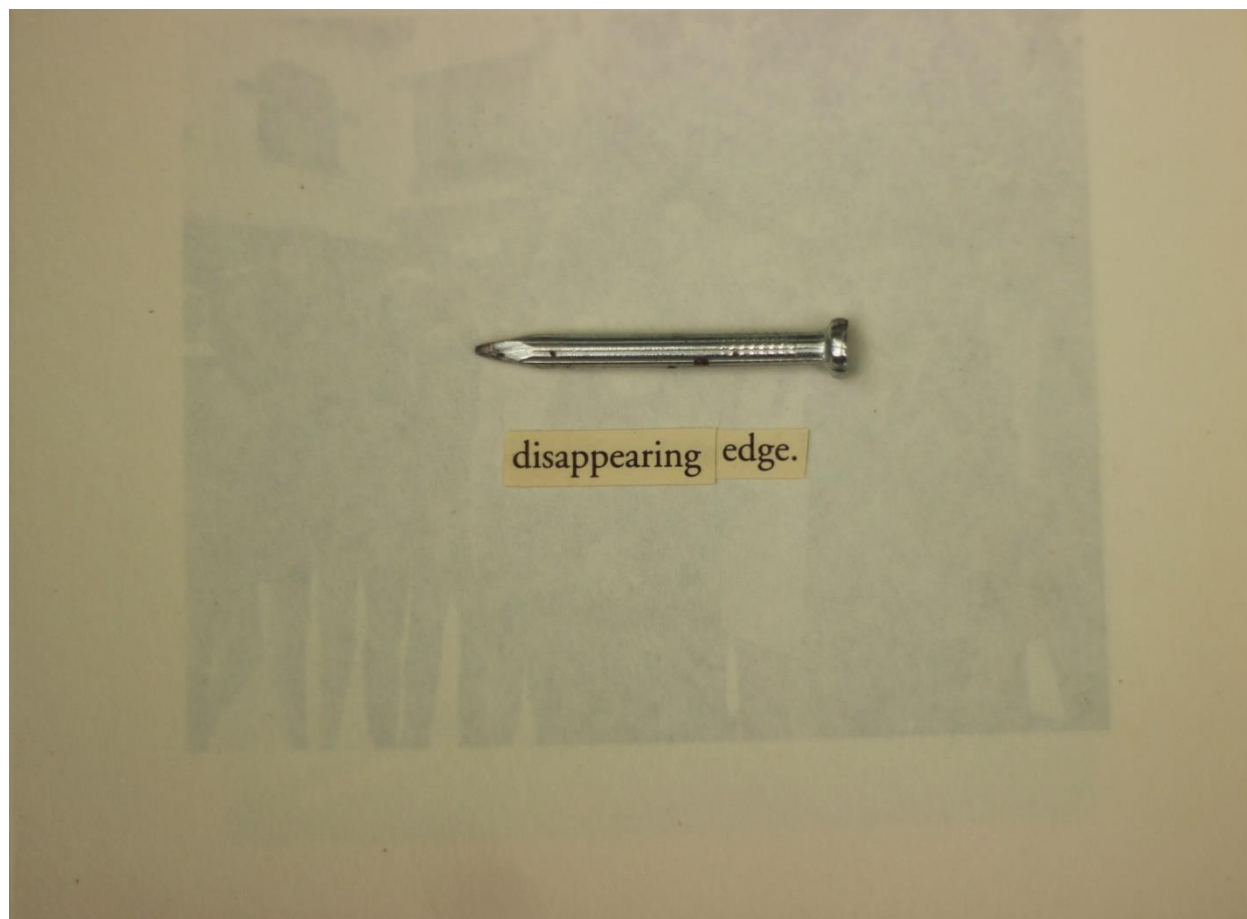
Thousands of years/

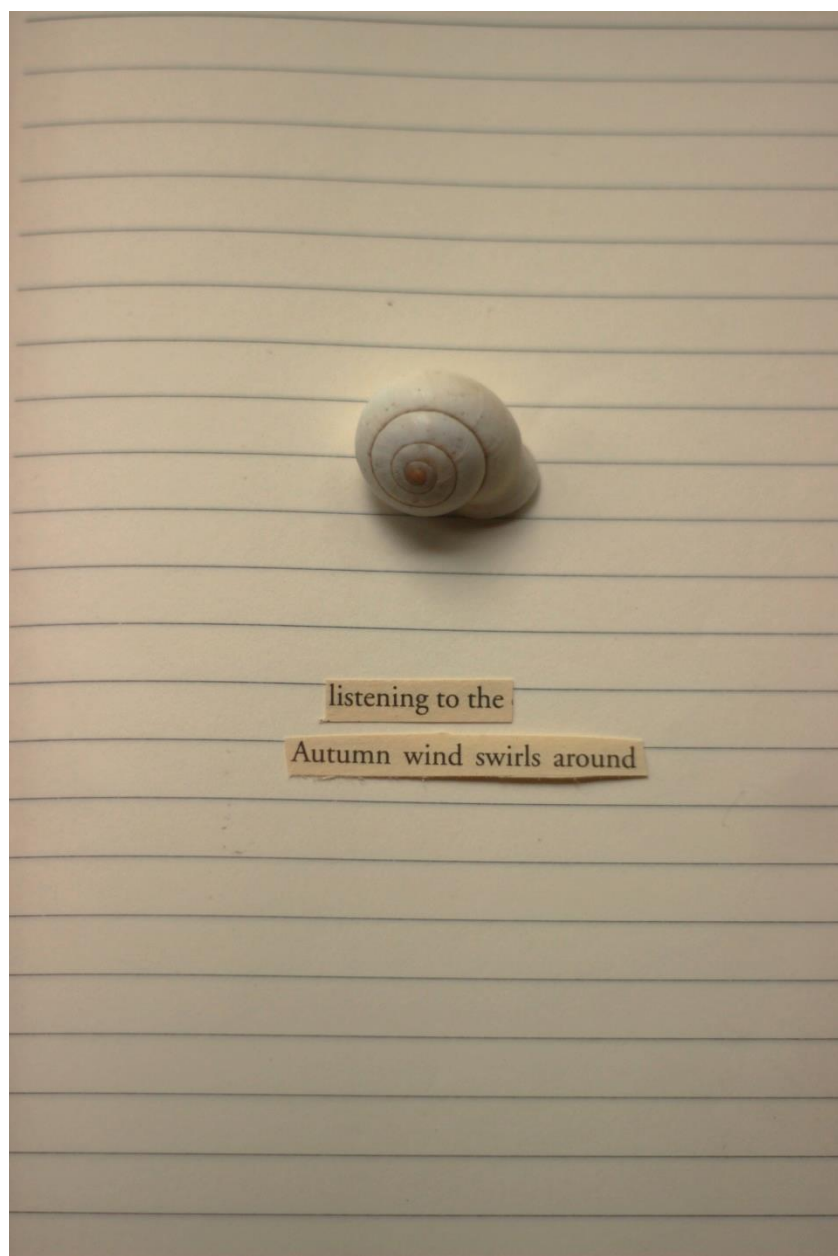
Touch/

Disappearing/

Disappearing-2/

Listening/

Wind/

A NOTE ON THE

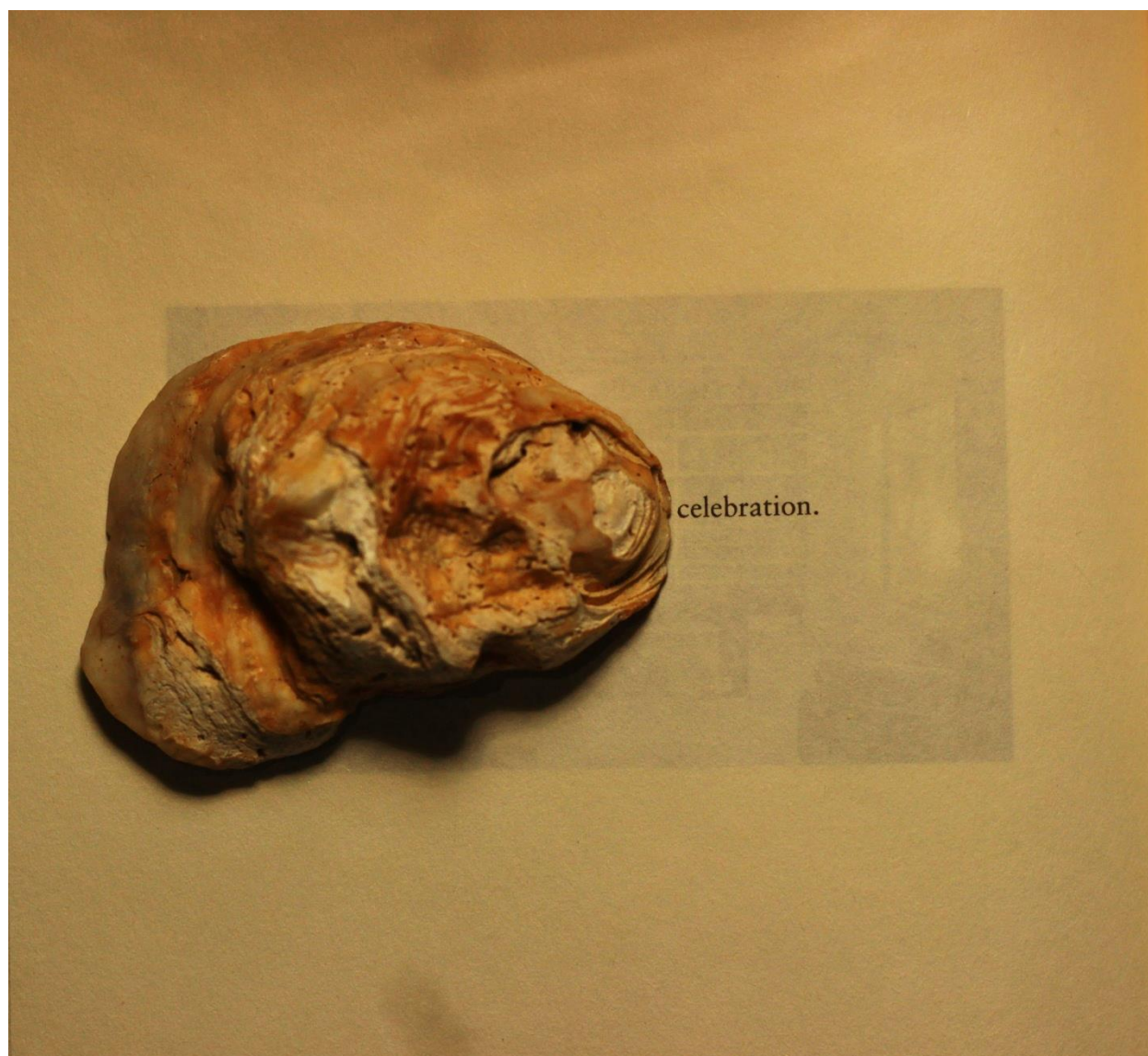
In creating this cover, I wanted to show the tenderness of memory and the depth of loss. I chose collage for its ephemeral qualities. Working with cut paper is a delicate process, and, as in life, things don't always go as planned. Paper is sensitive material; it can be ripped, destroyed, degraded with only a touch. The empty silhouettes of Gabriel and Mercedes, cut from an old album, demonstrate how collage is powered by absence. Even though the work itself is about assembly and reconstruction, the gaps and voids inevitably left during the process give collage a haunting meaning. Combined with a reminder of the complex garden and blooming yellow roses (García

After long silence/

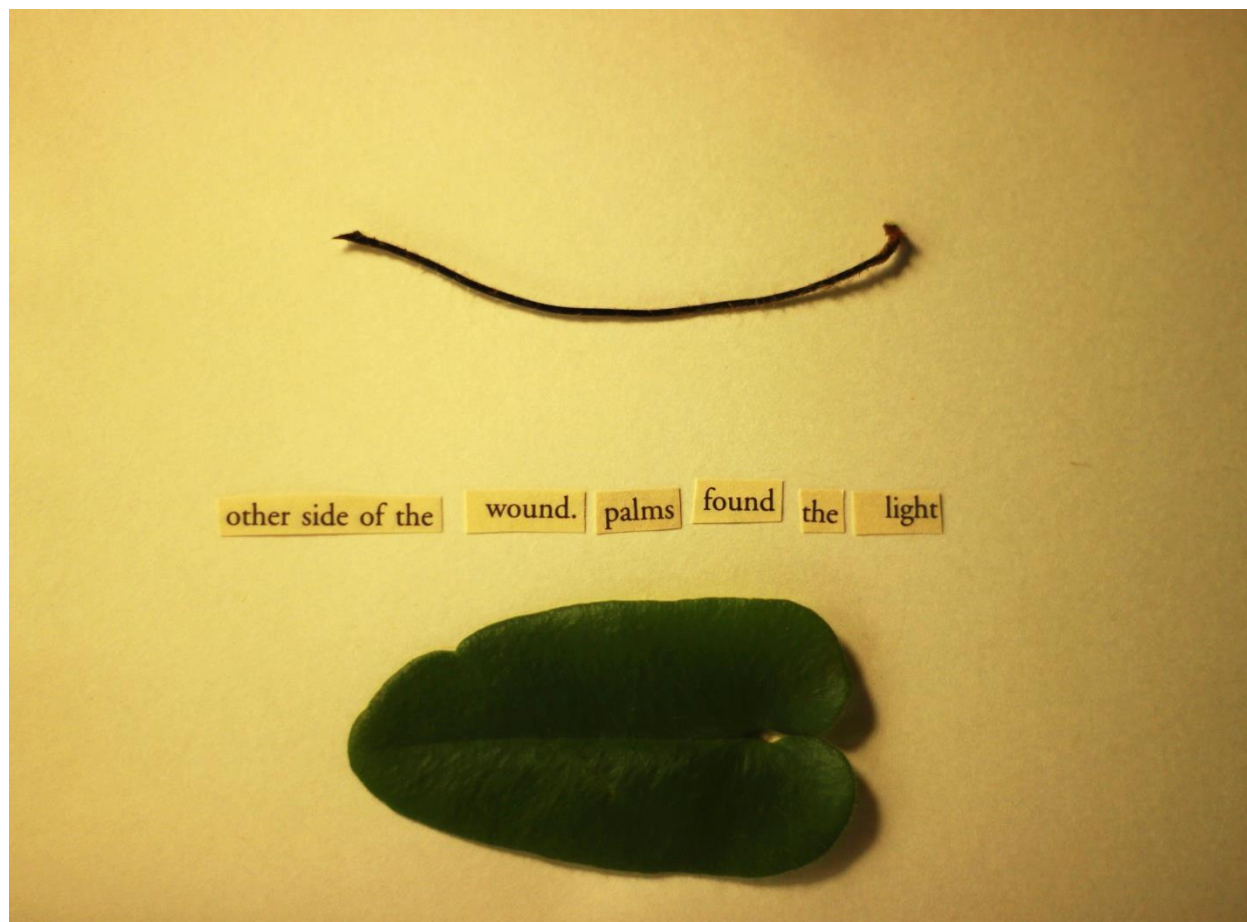
Sea-stellations/

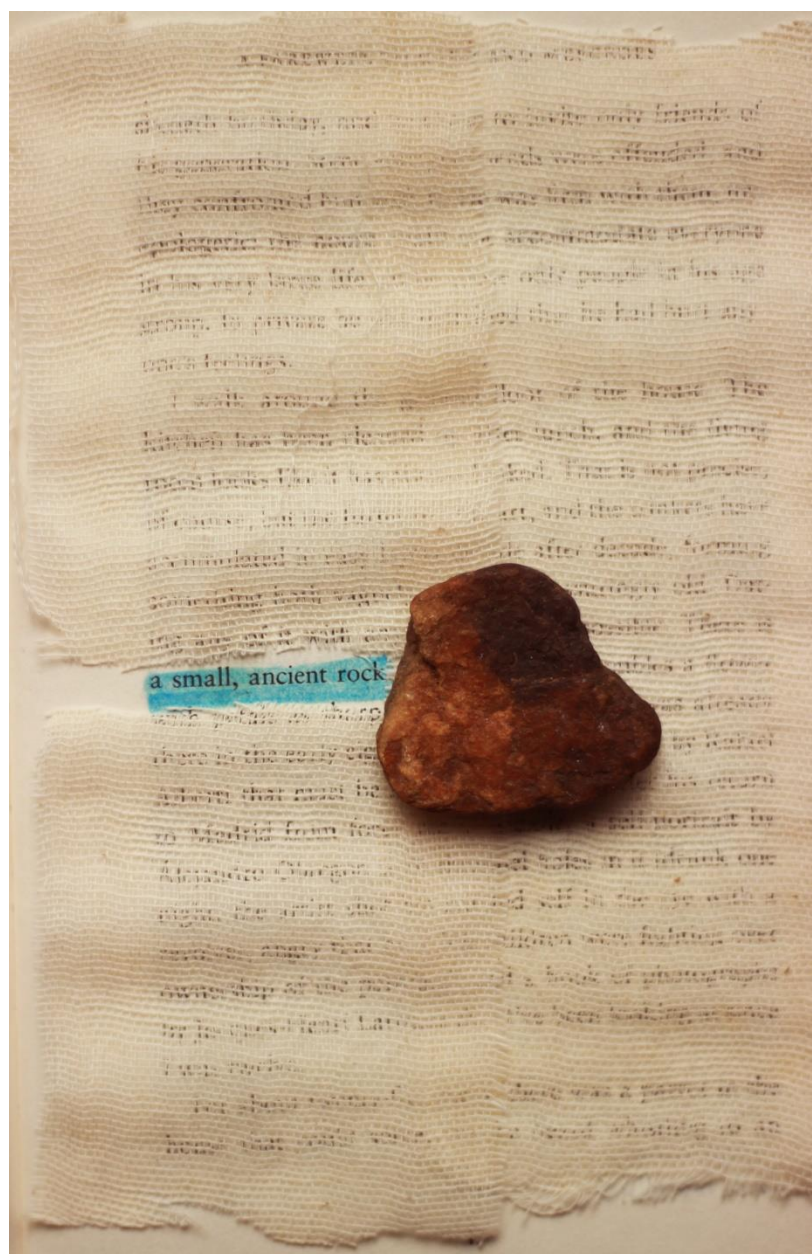
Celebration/

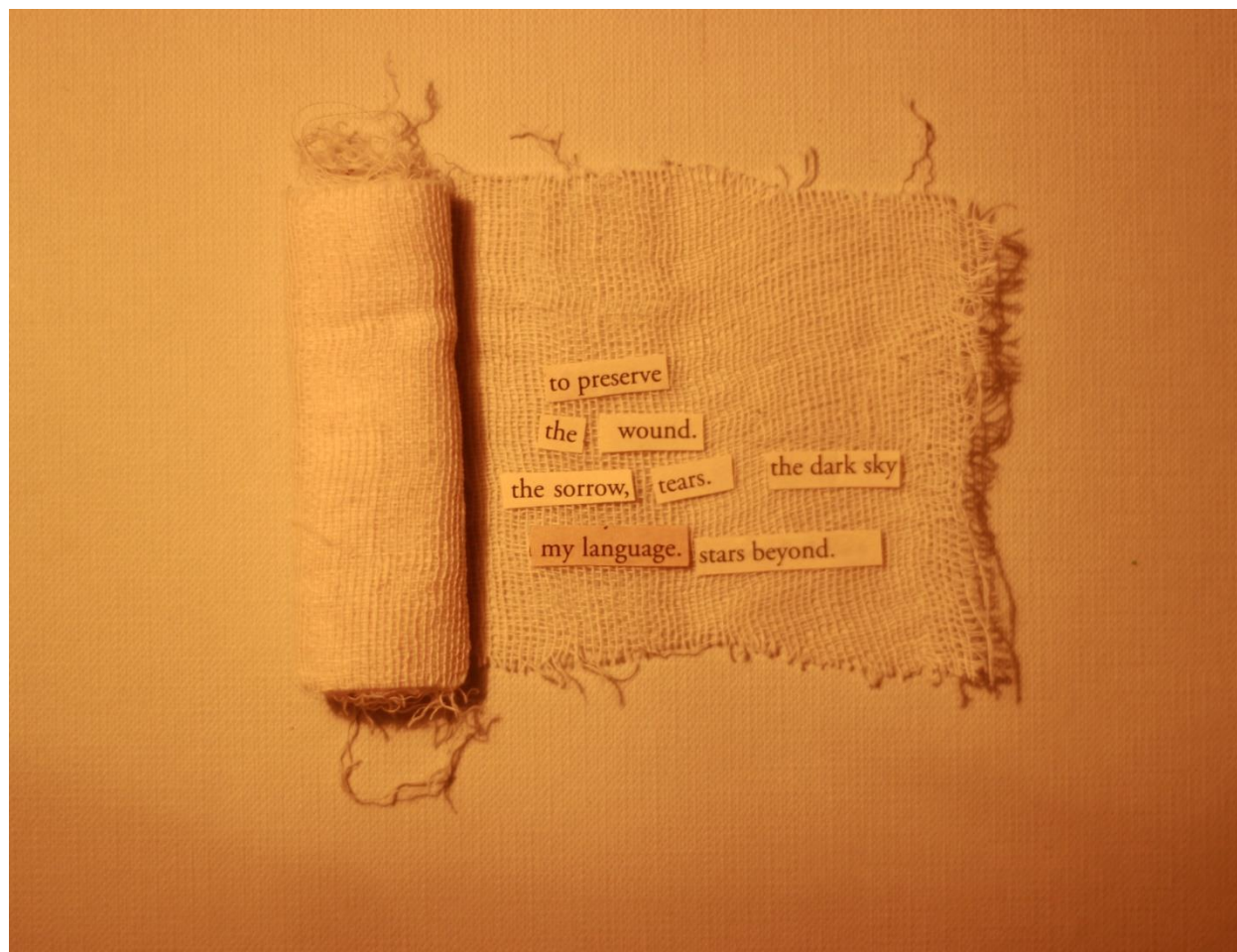
Orbits/

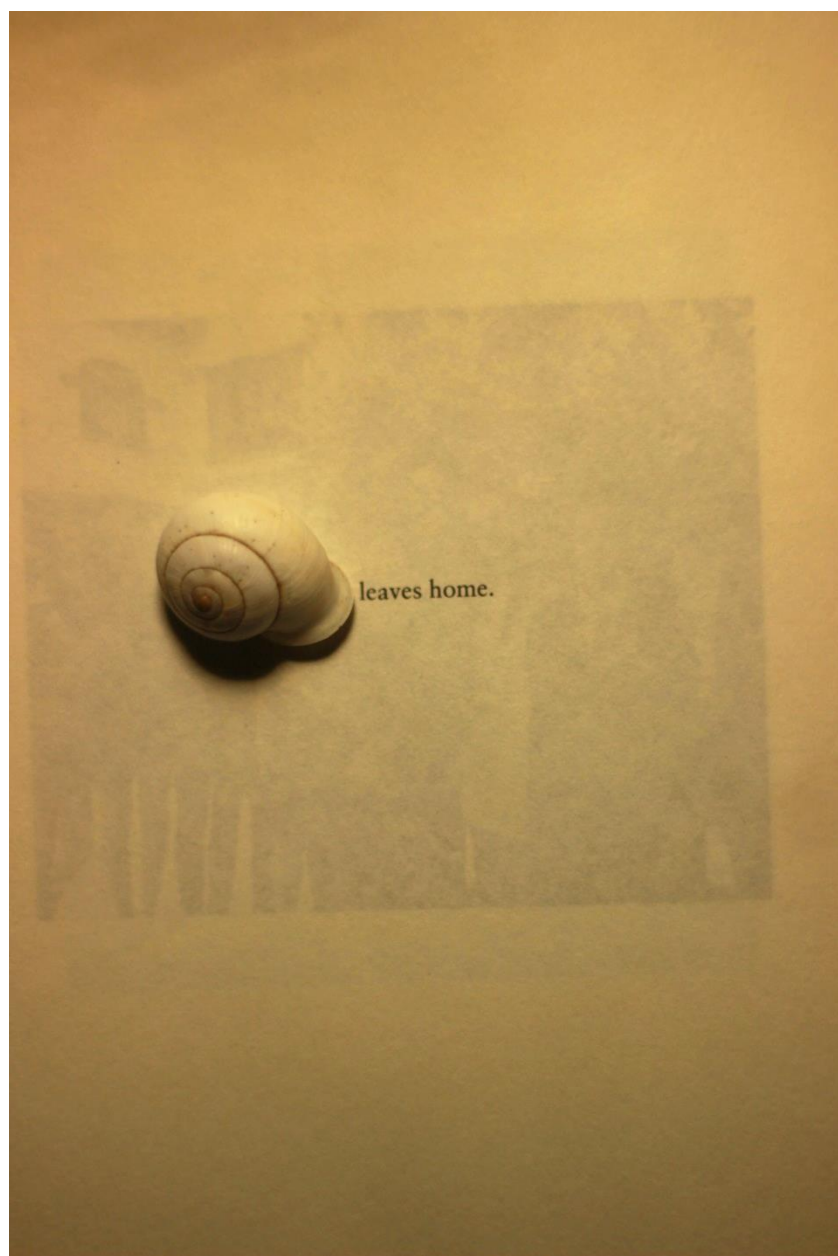
Other side of the wound/

Ancient rock/

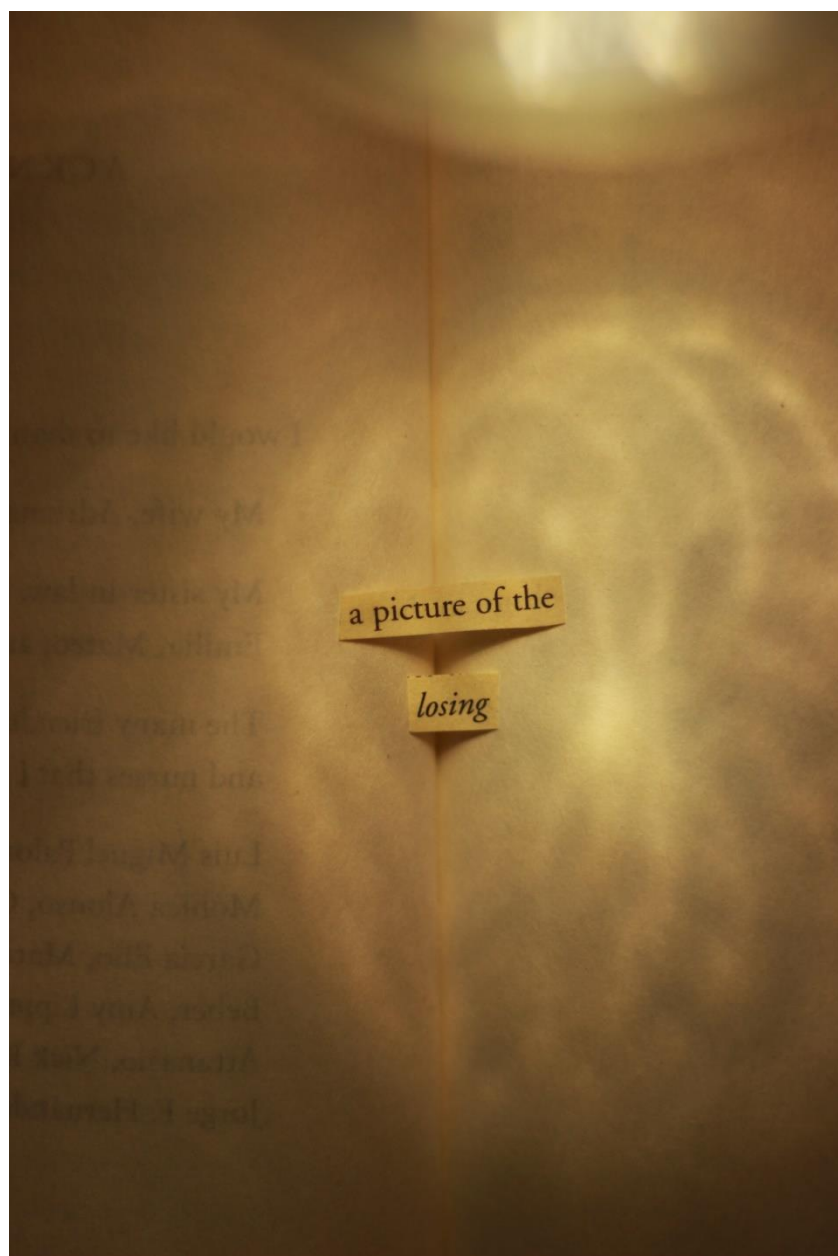
Preserve/

Leaves home/

Soil alphabets/

Losing/

Still Water

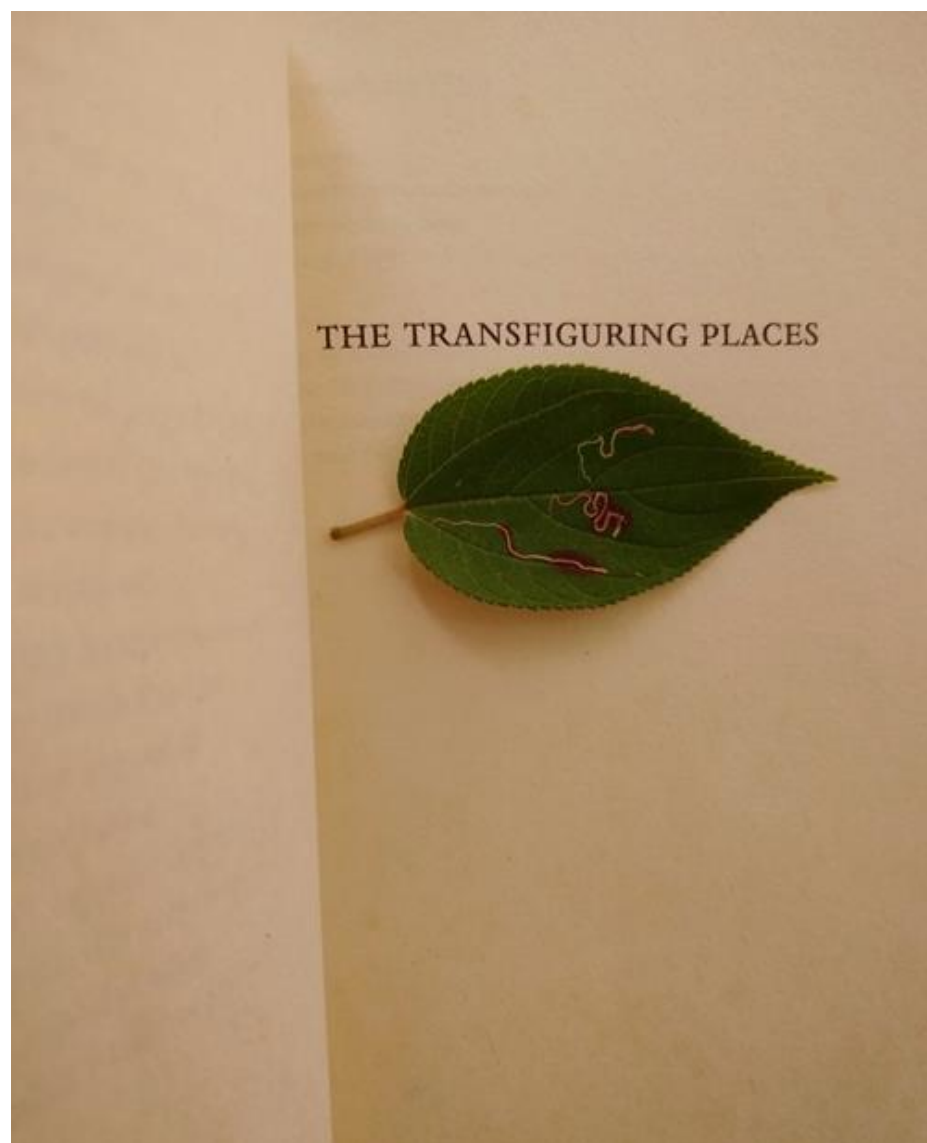
Still water/

Water/

Places we lived /

THE TRANSFIGURING PLACES

Transfiguring places/

Packing/

The night, the rain/

Heal/

Fire/

To an Unborn Daughter

To an unborn daughter/

Stairs/

Earth/

മലയാളം
 പതിനൊന്നാം പാഠ്യപുസ്തകം
 ഒരു കുട്ടിയായി

നാളെ
 ഒരു നാളെ
 ഒരു കുട്ടിയായി
 ചിട്ടയായ

ചിട്ടയായ
 ഒരു കുട്ടിയായി

ഒരു കുട്ടിയായി
 ഒരു കുട്ടിയായി

ഒരു കുട്ടിയായി
 ഒരു കുട്ടിയായി

Summer rain/

Fingerprints/

Ears alone/

PHOTOGRAPHS

a picture of the

skin,

hair,

bones.

a pond, without ripples.

wind

and sometimes the birds.

Photographs/

ഭൂമിയുടെ നിശബ്ദസ്വരങ്ങൾക്ക്..

Charam-acharam / visual-object poetry

m p pratheesh

first published by the author for private circulation in November, 2021

Charam-acharam/ചരം -അചരം © 2021 by M P Pratheesh/ എം പി പ്രതീഷ് is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>